

WETMAN - LIFE 09 NAT/SI/000374

Delavnica za analizo **prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti** razvoja zavarovanega območja Zelenci ter oblikovanje skupne **vizije »Zelenci 2030«**.

Prepoznati in spodbujati **razvojne potenciale zavarovanih območij** in njihovih naravnih bogastev je gonilna sila trajnostnega razvoja. Zato smo na srečanje povabili lastnike zemljišč v Zelencih, krajanje širšega območja ter predstavnike drugih sektorjev, ki delujejo v prostoru – gozdarje, kmetijsko stroko, vodarje, turistične delavce, šolnike...

1. VIZIJA Zelenci 2030

V prvem delu smo oblikovali **vizijo Zelencev 2030**. Udeležence smo vprašali, kako si predstavljajo **Zelence leta 2030**. Udeleženci so na »post-it« lističe napisali tri misli.

Zapisane misli udeležencev (dobesedni prepis):

- V letu 2030 vsaj tako stanje kot je sedaj.
- Taki kot so, so najlepši.
- Ohranjene lepote območja.
- Ohranjen naravni biotop z minimalnimi antropogenimi vplivi.
- Ohranjena biotska raznovrstnost, ki je dostopna na nemoteč način.
- Čista, neokrnjena narava, bogata z rastlinstvom in živalstvom.
- Kraj ki ga bodo želeli obiskati vsi prebivalci mest.
- Prostor za počitek in nabiranje energije.
- Ohranjene ogrožene vrste (rastline in živali).
- Urejeni hudourniki.
- Naravna vrednota kot je sedaj, plačljiva, s podhodom za dvoživke.
- Zelenci so še vedno dom ogroženih rastlin in živali.
- Dover primer ohranjene narave (raznolikost življenjskih okolij, redkih rastlin in živali).
- Ohranitev Zelencev takih kot so, čim bolj »neurejeni«.
- Zelenci so eno od najbolj prepoznavnih območij v Sloveniji z ohranjeno naravo.
- Naravni rezervat – ohranjen z vsemi organizmi, urejen kot park, možen ogled po urejenih poteh in razumljiv za vse skupine ljudi.
- Zelenci naravni rezervat.
- Ohranjen habitat za živa bitja in rastline.
- Brez nepotrebnih gradbenih posegov v smislu spreminjanja okolja.
- Izpeljana pot po danostih, ki jih habitat ponuja.
- Urejen režim varstva.
- Protihrupna ograja ob državni cesti.
- Zaprt sistem zbiranja odpadne vode s ceste.
- Krožna pot okoli območja.
- Nič košnje s stroji, pustiti naplavine kot so.
- Nepometene poti.
- Učna pot.

- Urejene poti in urbana oprema.
- Sproščanja, učne poti, ohranitve ekosistema.
- Urejena infrastruktura.
- Okolica obdelane kmetijske površine, sredi njih pa malo jezerce z ločjem.
- Razširjeno območje naravnega rezervata.
- Prišleki spoštujejo domačine, ki se trudijo z ohranitvijo Zelencev, jim priznajo zasluge, da je stanje ostalo nespremenjeno.
- Vključitev lokalne (domače) ponudbe (sonaravno).
- Učilnica v naravi (učna pot, vodeni obiski).
- Območje, kjer otroci lahko spoznajo mokrišče .
- Zelence z odlično usposobljenim vodičem po urejenih poteh doživljajo turisti. Vodiči so domačini.
- Učna pot, ki bo interaktivna, da ne bo le tabla, ampak da boš iskustveno spoznal Zelence, take kot so.

Oblikovali smo zasnovo vizije, ki bi se glasila:

Ohranjena narava z organizmi, pestra krajina znotraj majhnega območja, prepoznana kot blagovna (tržna) znamka. Možnost naravovarstvenega izobraževanja in doživljanja pestre narave na urejeni poti z vodenjem lokalnih vodičev in ponudbo lokalnih izdelkov. Turistična in prometna infrastruktura v vplivnem območju je urejena z vstopnim(i) info-centr(i)om. Turizem na širšem območju je povezan in se dopolnjuje. Povezani lastniki zemljišč v sodelovanju z lokalno oblastjo in pristojnimi institucijami upravljajo območje in tržijo produkte v večjih turističnih centrih. Zelenci so conirani z jasnimi dogovorjenimi pravili ravnanja, ki se jih vsi držimo.

2. SWOT analiza – analiza prednosti, pomanjkljivosti, priložnosti in nevarnosti.

V drugem delu srečanja smo se razdelili v dve skupini. Pregledali smo prednosti, pomanjkljivosti, priložnosti in nevarnosti.

Prednosti in pomanjkljivosti (ali slabosti) izhajajo iz območja samega, gre za **notranje vplive**. **Priložnosti/nevarnosti** se nanašajo na **zunanje dejavnike**, na katere nimamo vpliva in ne moremo direktno sami narediti nič, kot le to da se prilagodimo.

2.1 PREDNOSTI

Zelenci so (prednosti Zelencev so):

- Že zavarovano območje – 6t
- Edinstveni in posebni (jezerca) – 6t
- Ohranjene obdelane kmetijske površine (okolica ni zaraščena) – 4t
- Zaščitene in varovane živalske in rastlinske vrste, vrste iz rdečega seznama, vrstna pestrost, pester ekosistem – 4t
- Vodeni ogledi območja in lokalni vodiči -3t
- Parkirišče -2t
- Nespremenjeni in neokrnjeni – 2t

- Naravi prijazno kmetovanje (se ne uporablja škropiv, kmetije vključene v okoljske programe) -2t
- Urejene učne poti – 2t
- Dodatna turistična ponudba – 2t
- Bližina turističnih centrov (gospodarska priložnost) – 2t
- Domačini podpirajo zavarovanje – 2t
- Obstoječ ureditveni načrt – 1t
- Občina podpira (finančno) obstoj naravnega rezervata – 1t
- Na državnem nivoju prepoznano območje – 1t
- Oblikovana mreža za izobraževanje – ČŠOD, naravoslovni dnevi – 1t
- Lokalni poznavalci območja in društva – 1t
- Naravni zadrževalnik vode in hranilnih snovi – 1t
- Območje je Natura 2000 (denar, kontrole EU) – 1t
- Majhno in obvladljivo območje
- Lahko dostopni (ob cesti/magistrali/kolesarski poti)
- Že obstoječa urejena (in vzdrževana)pot, zloženke, table
- Potencialna možnost parkiranja
- Oddaljenost od velikih mest
- Skrb domačin za ohranjanje (odstranjevanje smeti)
- Možnost strojne obdelave
- Nove zaposlitve (sezonsko delovno mesto)
- Ureditev obstoječih objektov kot info-točke
- Mednarodno prepoznavno območje (Avstrija, Italija)
- Zelenci = biološka čistilna naprava
- Zadrževanje poplav dolvodno
- Krajinska lepota / vrednota
- Izvir Save
- Že potekajoči projekti
- Blagovna znamka
- Oblikovanje skupne didaktike
- Zelena destinacija (dostop s kolesom, po obstoječi kolesarski poti)
- Malo posegov v preteklosti
- Pravilen odnos domačinov do okolja / zavedni domačini
- Ukinjena deponija
- Prepoved pranja gnojnih vozov
- Opazovanje iz poti

2.2 POMANJKLJIVOSTI (SLABOSTI) /NEVARNOSTI za Zelence

- Nerešeno dedovanje članov Agrarnih skupnosti po Sloveniji, pravni posli niso možni - 6t
- Ni enotne vizije, kakšne Zelence želimo – 5t
- Zaprojevanje (nanos prodaja v območje) -4t
- Država/občina bi morala biti lastnik zemlje – 3t
- Špricanje proti komarjem (Ledine) – 3t
-

- Gnojenje bližnjih travnikov – 2t
- Ni varovanja mokrih travnikov – 2t
- Košnja obale jezerc – 2t
- Nemotiviranost lastnikov zemljišč – 2t
- Ni naravovarstvenega nadzora – 2t
- Ni raziskav (vodnih tokov, vpliva Planice, biodiverzitete) – 2t
- Ni upravljalca – 2t
- Mešana lastniška struktura v Zelencih (veliko lastnikov) – 1t
- Ni urejena infrastruktura dostopa do Zelencev -1t
- Niso določeni vhod in parkirišča – 1t
- Ni kodeksa obnašanja, oz se ga ne upošteva – 1t
- Ni določena »tampon« oz puferska cona, za omilitev zunanjih dejavnikov – 1t
- Ni strpnosti do različno mislečih – 1t
- Obisk Zelencev se ne trži (vstopnina, ki naj se nameni za vzdrževanje) – 1t
- Zaraščanje z algami – 1t
- Ni podhoda za dvoživke – 1t
- Ni upoštevanja lastnikov (ni dogovora) – 1t
- Vremenske spremembe – visoke vode poplaknejo veliko hranil in enkrat – cvetijo alge -1t
- Ni vodiča po območju (ni vodenja)
- Hrup s ceste
- Skupaj bi morali varovati to območje
- Prevelik obisk v juniju/juliju (šole)
- Invazivne vrste – ni odstranjevanja
- Govori se, da je problem pokal Vitranc, oz množične prireditve
- Pometanje poti ni potrebno
- Naplavine naj se ne odstranjujejo
- Ni določeno, ali se bo turizem pojavljal v območju in v koliki meri
- Neurejene krošnje dreves, ni vzdrževanja
- Ni conacije rabe – do kje so učni nameni, do kje pa je strogo varovanje
- Ni infocentra
- Ni dialoga
- Ni vzdrževanih grabnov iz Vitranca
- Ni košnje v Blatih
- Zelenci so slabo dostopni
- Ali je vsa kanalizacija urejena ali je del že neurejene (prispevno območje – Rateče ???, Podkoren???)
- Soljenje ceste
- Manj vode pride v Zelence na račun zajetja
- Težak teren – ni več košnje, se ne izvaja
- Zaraščanje, kjer se ne kosi
- Ni pregleda nad celotnim kmetovanjem na širšem območju
- Vandalizem na objektih
- Navožene smeti (v preteklosti in danes)
- Nižji vodostaj

2.3 PRILOŽNOSTI za Zelence

- Domačini naj upravljajo, kontrolo naj izvaja država – 7t
- Vodiči, nova delovna mesta – 6t
- Projekti in črpanje sredstev za uresničiti vizijo – infocenter – 5t
- V zaledju so še obstoječe kmetije, ki bi nadaljevale tradicionalno kmetijsko rabo - 5t
- Razvoj turizma/ekoturizma – 5t
- Prednost za domačine – 4t
- Izobraževalni potencial zelencev - 3t
- Trženje Zelencev, blagovna znamka – 2t
- Zamenjava zemljišč v Zelencih (da bi bila država lastnik Zelencev) – 2t
- Ozaveščanje javnosti – 2t
- Če bi narava ostala čista oz bi bila še bolj čista, bi bila velika biotska raznovrstnost – 1t
- Možnost za infocenter – 1t
- Možnost trženja spominkov in pridelkov iz lokalnega okolja – 1t
- Večja prepoznavnost v medijih – 1t
- Upravljanje območja – lokalno – 1t
- Povezovanje z drugimi območji (mreža) – 1t
- Priložnost za blagovno znamko »Vzgojeno v Zelencih«
- Razvoj dodatne gostinske ponudbe in povečanje števila nočitev

3. RAZPRAVA

Ob zaključki srečanja smo udeležence povabili še k splošni razpravi. Izpostavili so sledeče:

- Srečanja sta se udeležila le dva lastnika zemljišč.
- Urediti je potrebno status-e Agrarnih skupnosti (po celi Sloveniji).
- Pri upravljanju Zelencev bo mogoče potrebna intervencija države.
- Lastnike zemljišč je treba animirati, da bomo rešili problem.
- Vzbuditi lokalni interes.
- Zainteresirani naj se združijo v civilno iniciativo, ki bo zmotivirala ljudi, da bodo spoznali vrednost Zelencev.
- Pristop k viziji je dober pristop.

Datum: 11. 10. 2012

Prepisala: Mateja Nose Marolt

Originalni zapiski z delavnice so v arhivu Zavoda RS za varstvo narave